

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Kateřiny Hager

„Dilema „mateřské“: protichůdné strategie a vnímání mateřství u současných českých matek“

Katedra obecné antropologie
FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, 21. 03. 2011

Předmětem předkládané diplomové práce Kateřiny Hager jsou strategie mateřství českých matek. Autorka se soustředí zejména na „pojetí“ mateřství, na svého druhu ontologie péče o dítě v závislosti na řadě faktorů. Ocenitelné je, že autorka nalézá různé dispozitivny pro utváření pojetí mateřství a tím úspěšně vyrovnává nadřazenost některých mocných monokauzálních vysvětlení pro podoby mateřství. I když se autorkou zvolené heuristické konceptuální kategorie pro rozlišení „typů“ vztahu k mateřské opírají o nejviditelnější rozdíly mezi matkami (plná péče, částečná péče, delegovaná péče), které se navíc ukázaly být v řadě ohledů podobné emickým kategoriím samotných matek, daří se jí odhalovat komplexní kontext jednotlivých rozhodnutí, tedy zvolených strategií. V něm hrají důležitou roli nejen očekávané příjmy domácnosti, ale také různá míra podpory nejbližší rodiny, socio-profesní původ, habituální návyky apod.

Autorka si správně stanoví kontextuální rámec zkoumání, který tvoří „individuální jednání, rodinná politika státu a dominantní ideologie mateřství“ (s. 10). Tomu odpovídá i empirická báze textu, který postupně, místy provázaně, jinde odděleně, pracuje detailně s narativy 9 (z celkem 14 uskutečněných) biografických rozhovorů, se zákonnými normami a veřejnými politikami a konečně i s historicko-antropologickými analýzami pojetí „motherhood“, zejména ve spojení s morálkou jáství.

Jeden z mého hlediska velmi patrný aspekt těchto strategií, kterému ovšem autorka nevěnuje takovou pozornost, je jakási neujasněná časová dynamika. Temporální rámce se vůbec v této problematice zdají být velmi závažné. Na jednu stranu je zřejmá jistá fatálnost času, uvalování temporálního rámce, kterému mohou vzdorovat jen některé matky a jen za některých okolností. Mám na mysli třeba skutečnost, že rozhodnutí o pojetí mateřství zároveň znamená volbu schématu podpory na rodičovské dovolené s různou délkou, která je nevrtná. Za takto fatálních okolností se může stát, že nezvratnost časového rámce nutí k sebeutvrzení se ve zvolené strategii. Na druhou stranu se matky v období péče o dítě, zejména v případě těch, které zvolí strategii plné péče, podle vlastních výpovědí ocitají v naprosto specifickém zhuštěném čase, který se podepisuje na řadě praktik péče (např. jistá automaticnost a pravidelnost). To vše svědčí o nutnosti zaměřit se na dispoziční charakter vztahu k mateřské a tím jej situovat i ve struktuře habitů.

Ačkoli text prošel evidentní jazykovou úpravou svých prvních verzí, stále je jeho editorská kvalita nedotažená. Přesto hodnotím předloženou diplomovou práci jako výbornou.

Yasar Abu Ghosh